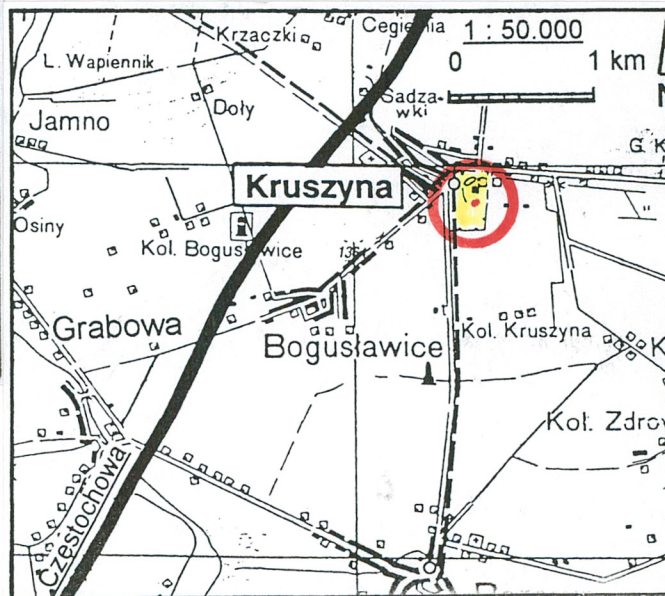

2332 27.12.1967

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu:

Historia całości zespołu - vide Karta Zespołu.

W 1621 r. Kacper Denhoff zakupił Kruszyńę i rozpoczął budowę pałacu, ukończonego w 1630 r. W następnych latach założył okazały park o regularnym, renesansowym podziale na kwatery rozdzielone alejami z bogatym drzewostanem. W tym parku, ok. 1640 r. wybudował pawilon (tzw. później „Pustelnia Denhoffa”), w którym mieszkał do śmierci w 1645 r. Prawdopodobnie spadkobiercy Kacpra Denhoffa w 2 połowie XVII w. wybudowali w centralnym punkcie parku murowaną altanę, z uwagi na surowy, stylizowany wystrój wnętrza o ścianach wyłożonych surowym materiałem mineralnym, nazywaną w XIX - to wiecznych publikacjach „grota”. Brak jakichkolwiek śladów sugerujących, iż budowla ta miała charakter sakralny, jak wskazuje na to jej zwyczajowa nazwa „Kaplica Sobieskiego”. Brak danych uzasadniających użycie w tradycyjnej nazwie nazwiska króla Jana III. Budowla ta była prawdopodobnie restaurowana w okresie kompleksowych prac remontowych całego założenia pałacowego, w latach 1868 - 1874 (prowadzonych na zlecenie Eugeniusza Lubomirskiego). O innych pracach do 1945 roku brak danych.

Niewielka, wolno stojąca, otwarta budowla o charakterze widokowym, o elewacjach wczesno barokowych i wnętrzu stanowiącym połączenie form barokowych oraz stylizowanych na rustykalizm.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje):

Wolno stojący, niewielki pawilon parkowy o charakterze widokowym. Jednoprzestrzenny, bez poddasza i bez podpiwniczenia, otwarty. Usytuowany w centralnym punkcie parku przypałacowego - usytuowanie całości zespołu : vide Karta Zespołu.

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA: Fundamenty - brak danych. Mury - z cegły ceramicznej pełnej w zaprawie wapiennej. Tynki - wapienno piaskowe gładkie. Sklepienie - ceglana kopuła na żaglach. Dach - drewniana kopuła kryta papą bitumiczną na deskowaniu. Posadzka - szary piaskowiec. Schody - brak. Stolarka okienna i drzwiowa - brak.

BRYŁA I RZUT: Bryła zwarta symetryczna, prostopadłościenna, nakryta niską kopułą o esowatej linii, wygiętej do poziomu w partii dolnej. Rzut zwarty symetryczny. Całość założona na planie prostokąta zbliżonego do kwadratu. Wnętrze prostokątne, jednoprzestrzenne, otwarte w osi N-S, ściany zewnętrzne opilastrowane, całość od strony zewnętrznej i wewnętrznej wypełniona wnękami i niszami.

ELEWACJE: Otynkowane tynkiem gładkim, opilastrowane gładkimi pilastrami tokańskimi dźwigającymi wieńczące całość gładkie belkowanie. Pilastry dzielą elewacje symetrycznie na trzy osie, w środkowej (od strony północnej i południowej) otwór wejściowy przesklepiony łukiem pełnym i objęty bezprofilową, wklęsłą opaską, nad nim poziomo ustawiona owalna, głęboka blenda. W osiach bocznych pomiędzy pilastrami półkolisty wnęk zamknięty konchowo, ustawione w dwóch kondygnacjach. Elewacje wschodnia i zachodnia różnią się tym, iż w miejsce przejścia znajdują się o identycznym zarysie płytkie blendy a nad nimi brak blend owalnych.

WYPOSAŻENIE: Wnętrze objęte w narożach i na osi ścian bocznych (wschodniej i zachodniej) symetrycznie rozmieszczonymi wnękami sklepieniami łukami pełnymi i konchowo. W kluczu kopuły stiukowy, kolisty medalion objęty wieńcem z festonami. Całość ścian wyłożona (naśladownictwo mozaiki) czarnym tufem andezytowym oraz jasnym łyszczkiem (serycyt) w geometryczne wzory, w kopule w pionowe pasy zbiegające się w kluczu.

INSTALACJE: Brak. Ogrzewania brak.

14. Kubatura: 73.8 m ³	15. Powierzchnia użytkowa: 16,40 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne: Altana parkowa	17. Użytkowanie obecne Nieużytkowany.
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja: Ok. 1960 prawdopodobnie naprawiony został dach, prowizorycznie pokryty papą bitumiczną na deskowaniu. Przypuszczalnie wówczas nieco zmieniony został jego kształt i zlikwidowano iglicę.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje): Ogólny stan techniczny - bardzo zły. Obiekt niezabezpieczony przed dewastacją (teren parku ogólnie dostępny), pozbawiony bieżącej konserwacji. <ul style="list-style-type: none"> • Fundamenty: brak danych. • Mury: płytkie ubytki i uszkodzenia w partiach niższych. • Tynki: liczne drobne ubytki i uszkodzenia tynków zewnętrznych. • Sklepienie: znaczne ubytki tynku, ślady drobnych spękań. • Dach: więźba - brak danych, pokrycie zniszczone niemal całkowicie. • Posadzka: płytkie uszkodzenia eksploatacyjne, spękania. • Schody: brak. • Stolarka okienna i drzwiowa: brak. • Wyposażenie: rozległe ubytki i zniszczenia wewnętrznych okładzin. • Instalacje: brak. <p>Obiekt zgodnie z przeznaczeniem otwarty, jednak silnie narażony na dewastację.</p>	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie: Niezbędną jest naprawa pokrycia dachowego. Jego obecny stan może być przyczyną zniszczenia wewnętrznego sklepienia (kopuły) wraz z zachowanymi pozostałościami dekoracji.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania):

Vide Karta Zespołu.

22. Bibliografia:

Vide Karta Zespołu.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury):

Vide Karta Zespołu.

24. Uwagi różne:

25. Opracował:

tekst: .....mgr Halina Łabęcka - październik 1998 ..... *Łabęcka*.....
Imię, nazwisko, data

plany, rysunki: mgr inż. Zbigniew M. Łabęcki - październik 1998 .....

zdjęcia fotogr.: mgr inż. Zbigniew M. Łabęcki - październik 1998 .....

Miejsce przechowywania negatywów: P.S.O.Z. O/W Częstochowa.

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie prawa autorskiego.

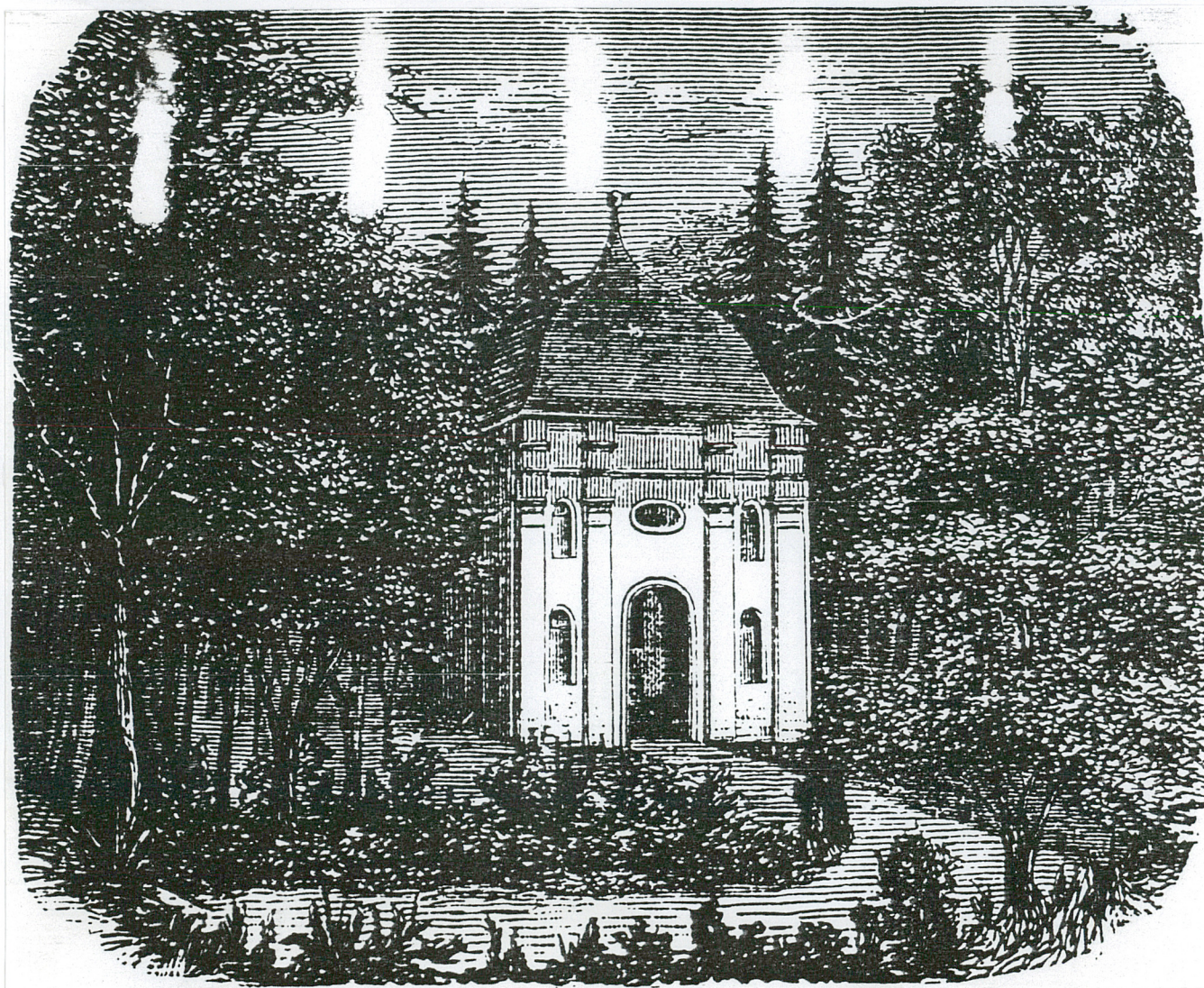
26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających):

27. Załączniki:

1. Wkładka Nr 1 - Rzut poziomy, archiwalia, fotografie.
2. Wkładka Nr 2 - Fotografie.

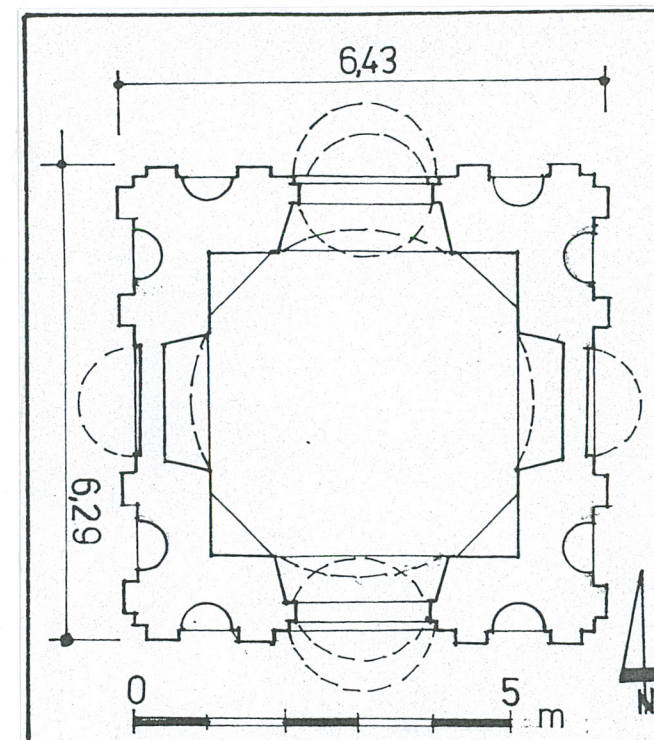
1. Miejscowość: KRUSZYNA gm. loco	2. Obiekt (nazwa jak w karcie): ZESPÓŁ PAŁACOWY 7. ALTANA PARKOWA, tzw. „KAPLICZKA SOBIESKIEGO”	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego): Rzut poziomy, archiwalia, fotografie.
--	---	---

Rzut poziomy 1 : 100

Wysokość całkowita (h) = 7,15 m. (wraz z kopułą)

Pomiar : październik 1998.

← Obok: Reprodukacja rysunku z ok. 1868 r.
(z:) „Kłosy” r. VI , nr 171 / 1868, str. 188.

Wkładkę założył: mgr inż. Zbigniew Łabęcki - październik 1998
(Imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: **P.S.O.Z. O/W Częstochowa**

Fot. 2.
Fot. 5.

Fot. 3.
Fot. 6.

Fot. 4.

Fot. 2. Widok ogólny od strony północno zachodniej (od alei głównej parku).

Fot. 3. Widok od strony zachodniej.

Fot. 4. Widok od strony północnej.

Fot. 5. Widok od strony wschodniej.

Fot. 6. Kopuła, widok od strony zachodniej.

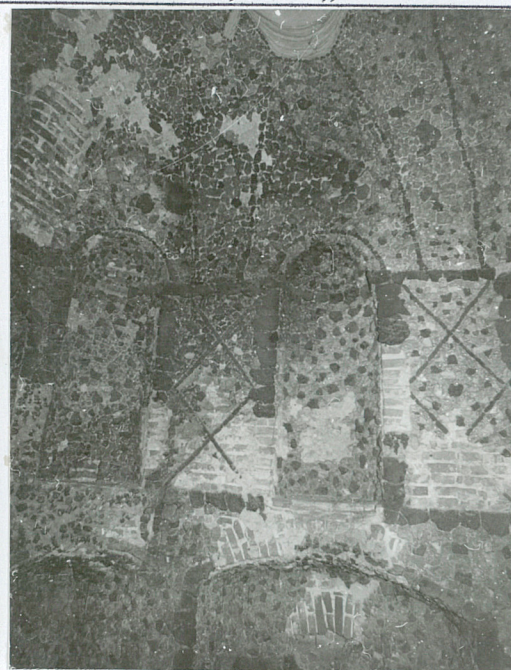
WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZALĄCZNIK Nr 2

1. Miejscowość: <u>KRUSZYNA</u> gm. loco	2. Obiekt (nazwa jak w karcie): ZESPÓŁ PAŁACOWY 7. ALTANA PARKOWA, tzw. „KAPLICZKA SOBIESKIEGO”	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego): Fotografie.
--	---	--

Fot. 7.

Fot. 8.

Fot. 9.

Fot. 10.

Fot. 7. Prawa strona elewacji zachodniej.

Wnętrze:

Fot. 8. Ściana zachodnia i narożnik południowo zachodni.

Fot. 9. Narożnik południowo wschodni.

Fot. 10. Sklepienie, widok od dołu.

Wkładkę założył: mgr inż. Zbigniew Łabęcki - październik 1998
(Imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: P.S.O.Z. O/W Częstochowa